

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Mășincaș
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -688

Epopoea Viteazului Mihai (V)

Ing. Angela FAINA

„Nu-mi las nimănui țara și neamul nici mort !”

Conștient fiind despre situația critică, economică, politică, socială, ajunsă la extrem, în care se găsea țara, Mihai-Vodă era ferm hotărât să ia decizii importante. Voia să schimbe soarta Valahiei. Era animat de spiritul dreptății și al dragostei de țară și de neam, împotriva împilării turcești. Conștient de rolul său în stat și de responsabilitățile sale față de națiune, știind că din poziția sa, de domn, ar putea aduce ameliorarea situației, el face planuri de acțiune.

Dar cum ?

Stindardul mare al lui Mihai Viteazul, -
 (reconstituit de-Dan Cernovodeanu)

Stema de pe steagul Țării Românești
 Imagine luată de pe ro.wikipedia.org

În primul rând, tributul trebuia oprit, pentru că țara nu mai dispunea de sumele exorbitante pe care turcii le pretindeau; aproximativ 7 000 poveri de aspri, o sumă imensă în acea vreme. Mai trebuiau plătite și creditele și banii pe care Mihai îi împrumutase la înscăunarea la domnie, plus plata datoriilor restante ale țării, datorii ce veneau de la înaintașii săi la domnie. La înscăunarea sa, sultanul l-a obligat pe Mihai să facă această promisiune, că nu va neglija plata datoriilor restante.

Împreună cu banii împrumutați de Mihai pentru cumpărarea tronului, datoria Țării Românești era de 700 de milioane de aspri, echivalentul a circa 5,8 milioane de galbeni. („Țările Române între Imperiul Otoman și Europa Creștină”- Bogdan Murgescu Editura Polirom, Iași, 2012, pp. 94-102)

Cantitatea de aur era imensă. Un calcul simplu este elocvent: 0.00351 kg aur cât avea un galben (florin) x 5 800 000 ne dă cantitatea fabuloasă de 20 358 kg de aur, ceea ce era imposibil de achitat, ținând cont de potențialul economic al Țării Românești.

Mihai-Vodă era conștient că refuzând plata tributului și în plus, a acestor datorii, care ajunseseră la scadență, îl așteaptă confruntarea inevitabilă cu turcii, care vor veni să-l pedepsească. Totuși, nu vedea altă cale de a scăpa de această situație dificilă, pentru că a constatat că se ajunsese în acest moment la incapacitate de plată. Soluția era un conflict deschis.

Războiul antiotoman „a fost hotărât în Țara Românească de o adunare de boieri și a însemnat izbânda politicii boierilor olteni”-scria P. P. Panaitescu. În fruntea acestora se aflau, desigur, frații Buzești.

Politica internă; întărirea autorității centrale. În Divanul Domnesc vor fi numiți boierii cei mai credincioși Domnului

Mihai și-a pregătit în mod inteligent domnia și politica de adoptat, atât în relațiile cu vecinii cât și cu boierii

La venirea sa în scaunul domniei, Mihai și-a dat seama că politica sa externă și internă, trebuia să fie solid construită pe unitatea de voință și acțiune a Sfatului Țării, pentru a se putea opune tendințelor de destabilizare a țării venite din interior și din exterior, mai ales datorită presiunii produse asupra țării de dorința de expansiune a vecinilor.

Stema Țării Românești
Imagine luată de pe istorie-pe-scurt.ro

Deci în primul rând, Mihai-Vodă avea nevoie de consolidarea internă a puterii. Conștient de rolul important ce revenea puterii centrale în lupta pentru independență, Mihai-Vodă a acționat pentru întărirea autorității domnești. A mărit puterea centrală a domnitorului, în scopul de a lupta împotriva boierimii filoturce, care nu-i agreea planurile. Apoi, a chemat boierii credincioși la susținerea luptei antiotomane.

Nicolae Iorga susținea că: „Evident, boierimea românească, deși i-a dat lui Mihai pe Buzești, pe Calomfirești și atâția viteji trecuți în legendă, nu era în faza cea mai strălucitoare a ei. Năravuri rele, venite de aiurea, decadența dinăuntru contribuieră să facă din această boierime oameni nu tocmai vrednici de marii înaintași din secolul precedent, al XV-lea. Boierimea era deprinsă de foarte multă vreme să nu se mai lupte și găsea avantajul să trăiască astfel; culegea roade bogate

după celălalt fel de a trăi decât felul vitejiei”.-„Soarta faimei lui Mihai Viteazul”-1919

Erau mulți boieri care preferau să aibă o viață tihnită, achitându-se de obligațiile financiare față de Domnie și Poarta Otomană, să nu fie solicitați prin acțiuni în forță pentru eliberarea națională, scop care cerea mari sacrificii, atât materiale cât și umane. Alții, boierii filoturci, ar fi preferat chiar o alianță cu turcii, ba chiar o conducere turcească, pentru a nu fi obligați la aceste sacrificii.

Ocupându-se cu negoțul și îmbogățindu-se în mod sigur și constant din această activitate, ei doreau să-și sporească averea, să-și multiplice banii, nicidecum să o întrerupă, ci să aibe liniște, ca să poată să și-o multiplice. Pentru a-și spori averea, aveau nevoie de pace. Mulți dintre boieri, nu erau în mod consecvent și ferm, determinați să lupte cu ardoare pentru obținerea independenței țării.

În aceeași lucrare, „Soarta faimei lui Mihai Viteazul”-1919, Nicolae Iorga menționează: „Oricum, Mihai Viteazul a căzut greu celor dintr-o vreme cu dânsul: lua pe boieri de la răgazul lor, de la intrigile și uneltirile împotriva Domnului, de la planurile lor de a se substitui Domnului, sau de a ajuta pe altul, care voia să i se substituie. Îi lua și-i trimitea într-o mobilizare permanentă, de aceea erau boieri care cereau „demobilizarea generală”. Prin urmare, boierii aceștia nu erau bucuroși de războaie. Foarte îndemănateci în a unelti, foarte ambițioși, pentru dânsii, realizând câștiguri din negoț și în jurul chestiunilor politice pe care nu totdeauna le rezolvau cu „mâini curate” boierii aceștia, cari erau, pe lângă toate, și mânduitori de bani și sporitori de bani prin negoț, deci ei ar fi dorit să fie pace.

Dar pacifismul și dorințele boierimii nu se împăcau de loc cu politica lungilor sforțări, marilor și grelelor jertfe ale lui Mihai. Acest fapt este sigur. L-ar fi vrut împăcat odată cu vecinii lui, dând voie țării să trăiască mult mai liniștită. ”

Erau doritori, să se folosească din plin de timpul pe care îl aveau la dispoziție, pentru străduințele lor personale de a agonisi cât mai mult, să tragă acum și cât mai repede, toate foloasele.

Cunoscând toate acestea, Mihai va face o selecție și va îndepărta pe boierii care nu agreeau sau nu aveau la politica sa antiotomană. Mihai era mereu atent, prevăzător, abil negociator, pentru a aduce marea boierime spre politica sa, care pe unii îi deranja. Noroc cu Buzeștii și ceilalți căpitani devotați care erau doritori să-i susțină politica de neatârnamare !

Referitor la politica internă a lui Mihai-Vodă, el cunoscând toate acestea, se va asigura de devotamentul Divanului, punând în funcțiile cele mai importante, dregători loiali, pe care se putea baza și care împărțeau politica sa de independență față de turci. Referitor la organizarea internă a țării, o sarcină deosebit de importantă pe care și-a asumat-o domnitorul, a fost să preconizeze modalitatea de desfășurare a activităților țării, din punct de vedere administrativ, social, politic, economic, juridic, militar, etc.

În acele timpuri, Țara Românească era condusă de Sfatul Domnesc, care era denumit și Divan, în fruntea căruia se afla Domnul țării. El avea puteri absolute, deținând dreptul la viață și moarte asupra tuturor supușilor săi. Sfatul Domnesc lua toate hotărârile privind țara și organizarea ei și era constituit din boierii cei mari, bogați și de rang înalt ai țării. Ei aveau anumite funcții, numite dregătorii, prin care aceștia își exercitau drepturile și obligațiile, fiind cu rangul echivalent al miniștrilor de astăzi. Domnul țării hotăra și delega responsabilitățile de care aceștia răspundeau cu capul; erau aspecte legate de probleme administrative, publice, judecătorești, fiscale, politice, diplomatice și militare. Mari dregători erau: banul, logofătul, vornicul, pârcălabul, vistiernicul, armașul, portarul, ușierul sau vornicul de poartă. Dregătorii militari erau spătarul, hatmanul, aga, serdarul sau șetrarul. Dregătorii de curte erau: postelnicul, medelnicul, paharnicul, stolnicul, clucerul, jitnicul, pitarul, slugerul sau comisul.

Pentru a înțelege mai bine principiile de funcționare ale statului și responsabilitățile marilor demnitari, vom da câteva explicații referitor la aceste funcții.

Dregătoria de ban, o funcție similară cu cea din statele slave, a apărut în secolul al XV-lea, presupune atribuții militare, păzind granițele Severinului și Olteniei. Persoana care ocupa funcția, fiind reprezentantul domnului, avea Curte și Divan propriu, oaste, steag și cancelarie. Era cum am precizat anterior, a doua funcție în stat. În Moldova a apărut mai târziu, dar era mai puțin importantă ca în Valahia și persoana ce o deținea era numit portar. În Țara Românească, denumirea de portar era minoră, păzea apartamentele domnești și sala tronului, mai apoi, cu timpul, având și atribuții juridice.

Dregătoria de logofăt, este de asemenea o funcție (în limba greacă „logothetes”) cu atribuții militare și administrative, deține șefia guvernului, a cancelariei domnești; logofătul întocmea toate actele interne și externe ale țării sau le prezenta domnului pe cele sosite, el era și cronicarul anilor de domnie.

Vornicul, tot o funcție provenită pe filieră slavă (dvor semnificând curte), era administratorul Curții Domnului, avea atribuții juridico-administrative și militare.

Funcția de postelnic, presupunea a fi maestrul de ceremonii al Curții Domnești, introducea solii și-i prezenta Domnului și era unul din oamenii de încredere ai Voievodului.

Vistiernicul, se ocupa cu strângerea și cheltuirea veniturilor țării și ale Domnului, având ca ajutor pe cămăraș, care răspundea de veniturile domnului.

Pârcălabul, dregătorie militară de inspirație germano-maghiară, era comandant al unor cetăți și orașe în Țara Românească, iar în Moldova, comandantul cetăților și ai ținuturilor.

Spătarul, ocupând o funcție de dregătorie de origine bizantină, purta armele Domnului, la ceremonii și comanda cavaleria, această funcție fiind mai importantă mai mult în Valahia.

Comisul răspundea de grajdurile domnești și de caii domnului. Această funcție își are originea de inspirație latină sau bizantină.

Dregătoria de medelnic apare întâi în Moldova (sec. XV) și în secolul XVI, în Țara Românească. Medelnicul turna apă domnului pentru spălarea mâinilor la mesele oficiale.

Paharnicul răspundea de băutura domnului la ospete și-i pregătea cupa cu vin. Funcția aceasta este prezentă la popoarele slavă și latină.

Stolnicul se îngrijea de masa Domnului, adică gusta primul din bucatele servite acestuia. Funcția era similară cu cele din dregătoriile slave.

Clucerul sau chelarul se ocupa de aprovizionarea curții domnești. Această funcție a fost tot de inspirație slavă, la fel ca și cea a jitnicerului.

Pitarul se ocupa de aprovizionarea cu pâine a curții în Moldova. În Țara Românească răspundea de trăsurile și căruțele domnului. Era o funcție de inspirație slavă.

Hătmănia, era o dregătorie de origine tătaro-slavă, desemna pe comandantul militar, șeful cavaleriei, mai târziu, al întregii armate, dregătorie care a apărut în Moldova în secolul al XVI-lea.

Dregătoria de armaș, pare a fi de origine românească. Armașul ducea la îndeplinire poruncile și hotărârile domnului și ale Sfatului, executa pedepsele la moarte, etc.

Aga era comandantul infanteriei. A fost o dregătorie militară preluată de la turci.

Funcția de serdar, a fost tot o dregătorie de inspirație otomană. În secolul al XVIII-lea marele serdar din Țara Românească era comandantul arnăuților domnești, mercenari albanezi responsabili de paza personală a Domnului.

Șetrarul, a cărui nume provine de la șatră (tabără), este cel ce se ocupa de organizarea taberelor ostășești și paza lor, în timp de război sau în alte tipuri de campanii militare.

Slugeria (sulgeria), de la tătărescul sulgiu - „impozitul pe carne”. Slugerul era șeful măcelarilor domnești.

Jitnicerul se ocupa de strângerea grânelor și de buna funcționare a căruțelor domnului

Fiecare dregătorie avea însă mai multe alte atribuții și avea și o ierarhie, dacă erau necesari mai mulți funcționari în aceeași dregătorie. După anii 1400, în cadrul fiecărei dregătorii s-a produs o ierarhizare în mai multe categorii, în funcție de importanța și complexitatea dregătoriei

Mihai a însărcinat cu aceste slujbe importante membrii familiei, prietenii și apropiații, pentru că avea nevoie de persoane loiale, serioase și credincioase pe parcursul domniei, ani, ce se anunțau deosebit de dificili.

În caz de război, toți acești demnitari erau pe câmpul de luptă, conducând oștenii, alături de domnitor.

Mihai a fost inspirat numindu-i în aceste dregătorii pe cei apropiați lui, pentru că devotamentul lor se va dovedi cu prisosință în anii următori.

În principiu, Divanul avea o funcție consultativă, însă în cele mai multe cazuri, domnul trebuia să țină cont de opiniile membrilor săi. Domnitorul le asculta părerea, dar ultima decizie era a sa. Domnul, având funcția cea mai înaltă, de legiuitor, judecător, agent fiscal, fiind o referință a vieții sociale și politice, avea o mare responsabilitate și putere, jucând un rol major, determinant, în politica internă și externă. El se considera responsabil de crearea unei imagini pozitive a țării în relațiile diplomatice cu țările prietene sau inamice, în declararea și declanșarea războiului.

De aceea, în acest scop, cu o lună înainte de declanșarea revoltei pe care o pregătea contra turcilor, Mihai și-a asigurat suportul boierimii care susțineau cu feroare, în unanimitate, programul său politico-militar.

În plan intern, temerara pornire la luptă și revolta lui Mihai împotriva turcilor din toamna anului 1594 s-a putut realiza doar cu sprijinul marilor boieri, printre care un rol major l-au avut cei din familia sa și cea a boierilor olteni, Buzeștii.

Dintre membrii familiei sale, în fruntea acestora, îi va promova pe fiii unchiului său după tată, Mihai Cantacuzino (Șaitanoglu), adică pe verii săi: Andronic, Tudorache, Ioan, și Dimitrie. Tudorache este numit mare sluger; Andronic - mare ban al Craiovei, mai târziu mare vistier al Moldovei, însărcinat fiind în anii următori, ca locțiitor al lui Mihai, în scaunul Moldovei. L-a numit pe Dumitrache mare spătar, pe Ioan, mare spătar al lui Nicolae, fiul lui Mihai, care va domni în Valahia după ce Mihai Viteazul va cuceri Transilvania. Aceștia îi vor rămâne devotați pe tot parcursul domniei, confirmând devotamentul și gradul de rudenie pe care-l aveau cu Mihai. În alte funcții cheie, îi va promova pe fratele Doamnei Stanca,

Dragomir și fiii acestuia; Manda și Balea vor fi numiți ca mare stolnic, respectiv mare spătar și mare comis.

Doi dintre frații cei viteji, sunt reprezentați înarmați, cu săbii, iar al treilea ca diplomat. Grupul statuar, declarat monument de artă plastică, ridicat în 1978, îi înfățișează pe frații Buzescu: Preda, Stroe și Radu, în picioare, cu mantii pe umeri și căciuli pe cap. Pe soclul statuii a fost scris textul: „Preda, Stroe și Radu Buzescu, căpitani în oastea lui Mihai Viteazul (1593-1601). Cinste și recunoștință veșnică înaintașilor eroici care au luptat cu neînfricare pentru libertate, unitate și neatârnare, punând temelii trainice edificiului României”.

Alături de rudele sale, frații Buzești, marii boieri olteni, au fost sprijinul lui Mihai, brațele puternice în luptă, care l-au slujit necondiționat, încă înainte de înscăunarea sa; ei au fost strălucita treime de viteji, înțelepți și avântați totodată: „zmeii” Țării Românești.

Aceștia susțineau întru totul politica antiotomană a Domnului țării. Preda, Radu și Stroe Buzescu au fost căpitani săi de încredere, stâlpii loiali, pe care mereu putea conta și care îi vor rămâne întotdeauna aproape. Ei făceau parte din renumita și vechea familie feudală românească, Buzescu, „dintre cele mai puternice, mai râvnitoare și mai pătimase de averi, dar și mai dornice de fapte neobișnuite”. Ei stăpâneau zona Târgu-Jiu, din moși-strămoși, având sute de moșii, circa 300, în toată Țara Românească. Din satele lor, s-au înrolat mai apoi oșteni viteji care au susținut lupta antiotomană.

Mihai, fiind nevoit să fugă în Ardeal, urmărit fiind de Alexandru cel Rău, la începutul anului 1593, credinciosul Stroe Buzescu îl însoțește în peregrinările sale. Mihai-Vodă l-a avut alături pe Stroe, ca un prețios slujitor și la Constantinopol, alături de Andronic Cantacuzino, în dificila misiune de a-l susține să obțină scaunul țării. După ce a obținut domnia, Mihai l-a trimis repede în țară, ca locțiitor. Frații săi, Radu și Preda Buzescu i-au pregătit înscăunarea la București, în octombrie 1593. De atunci încolo, nu e nici un eveniment desfășurat în vijelioasa domnie a Viteazului, în care să nu intervină numele, gândul și faptele Buzeștilor. În noiembrie 1594, stolnicul Stroe poartă cu pricepere și putere de convingere, solia la Iași, la Aron-Vodă, atrăgând Moldova în lupta împotriva turcilor inițiată de Mihai-Vodă. Apoi, cei doi domnitori au perfectat planuri împreună în sfera politicii antiotomane. Același lucru îl face Radu Buzescu, trimis la Alba-Iulia, la Sigismund Báthory, ca sol al libertății: „...și Batâr Jicmon (Sigismund Báthory) craiul, încă legă jurământ cu Mihai-Vodă, ca să fie nedespărțiți unii cu alții”-scrie cronică.

Statuia fraților Buzești- Craiova-monument istoric
Grup statuar: sculptor Boris Caragea. Imagine luată din ro.wikipedia.org

Frații Buzești au sprijinit cu devoțiune politica lui Mihai Vodă, în toți anii săi de domnie. Când trebuia să se ducă la Alba-Iulia, să țină sfat cu Sigismund Báthory, ca să spulbere o „pără mincinoasă”, ori să-l îndemne la luptă, Mihai-Vodă se însoțea de Radu Buzescu și de banul Mihalcea, de Stroe și Preda Buzescu. În asemenea călătorii peste Carpați, cum a fost cea din decembrie 1596, Mihai Vodă i-a avut pe toți alături

L-au slujit cu

vrednicie, pe Mihai, cu dăruire, cu fidelitate și cu eroism în toată mărețta și furtunoasa lui epopoe, din clipa când a tras spada, în noiembrie 1594, și până la prăbușirea sa de la Turda, în august 1601.

Printre oamenii săi de încredere, se mai numărau banul Mihalcea Caragea, apropiat sfătuitor al lui Mihai, logofătul Teodosie Rudeanu, marele armaș și mai apoi marele ban, Udrea Băleanu, banul Manta, Radu Calomfirescu, marele agă Lecca, banul Ioan Noroce, comisul Radu Florescu și Stoica (Stoichiță) din Strâmba, care l-au însoțit la Constantinopol pentru a prelua domnia, apoi banul Calotă Bozianu, căpitanul Cocea, armașii Sava și Negrea, etc.

Astfel, cu această conducere unită și devotată, Valahia a putut avea mai multă siguranță politică și militară în anii ce vor urma, politică ce se va afirma pe deplin, așa cum o stipula Domnul țării, Mihai-Vodă.

Pe plan extern, politica lui Mihai a fost una de neatârnavare și luptă antiotomană deschisă. **Astfel, începând cu anul 1594 și până în toamna anului 1595, teatrul principal de operații armate ale turcilor, se mută de la marginea Vienei, în Țara Românească, datorită acțiunilor energice ale lui Mihai împotriva acestei tendințe turcești de subordonare economico-politică a românilor.**

Mai apoi, ani în șir, de-a lungul domniei lui Mihai-Vodă, Poarta Otomană va experimenta și cunoaște puterea de opoziție a valahilor. Biruind în raporturile cu imperiul turc, Mihai dovedea curajul și capacitatea valahilor de a refuza dominația străină.

(Va urma)